

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่รัฐมุ่งจัดให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน และให้สามารถอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัย และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุข และรัฐได้กำหนดเป็นแนวนโยบายของรัฐไว้ว่า "รัฐพึงจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงบริบูรณ์ สำหรับสถานศึกษาของรัฐและของท้องถิ่นต้องจัดแบบให้เปล่า" โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536)

การประถมศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าของชาติ เพราะประชาชนส่วนใหญ่สิ้นสุดการศึกษาระบบโรงเรียนในระดับการศึกษานี้ ถ้าการประถมศึกษาไม่คุณภาพ ก็หมายถึงประชากรส่วนใหญ่ไม่คุณภาพด้วย โรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดและกระจายอยู่ทุกส่วนของประเทศ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ จึงเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในโรงเรียน

การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับคนหมู่มาก เพราะลักษณะงานเป็นการบริการแก่ทั้งผู้ร่วมงานและคนในชุมชน การปฏิบัติงานดังกล่าวจำเป็นต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย ผู้บริหารที่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปได้โดยง่าย กระทั่งขวัญและกำลังใจของผู้ร่วมงาน และได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องจึงเป็นผู้บริหารที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528) ดังนั้น ภาระหน้าที่ที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารก็คือ การตัดสินใจสั่งการ การบริหารงานจะประสบผลสำเร็จได้ย่อมขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจสั่งการ เพราะการตัดสินใจสั่งการ เป็นเครื่องมือชี้ หรือกำหนดทิศทางในการทำงานของบุคคลต่าง ๆ การตัดสินใจใด ๆ ย่อมมีผลกระทบต่อ

บุคลากรในหน่วยงานอาจ ทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการทำงาน หรือเกิดความขัดแย้งที่ จะทำให้เกิดความล้มเหลวในหน่วยงานได้ การตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน จะมีผลกระทบต่อโรงเรียนโดยรวม มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ได้บังคับบัญชา ส่งผลไปถึงนักเรียน และในบางกรณีจะมีผลไปถึงชุมชน ในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของชุมชน (กัญญา สาร, 2525)

จะเห็นว่าการตัดสินใจสั่งการ เป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของ กระบวนการบริหาร เป็นความรับผิดชอบที่สำคัญของผู้บริหารทุกคน และทุกระดับความสำเร็จ และความล้มเหลวของการบริหารงาน ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการ ตัดสินใจเป็นประการสำคัญ ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจ อย่างถ่องแท้ถึงกระบวนการตัดสินใจที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหาร โรงเรียนจะมีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนทั้งหมด

จากความสำคัญดังกล่าว เป็นเหตุให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาคนหนึ่ง มีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 623 โรงเรียน ในท้องที่ 17 อำเภอ ว่าในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติกำหนดไว้ 6 ด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างกับชุมชนนั้น ผู้บริหารมี พฤติกรรมตัดสินใจสั่งการหรือไม่อย่างไร และมีปัญหาในการตัดสินใจสั่งการอย่างไร โดยนําเอาทฤษฎีการบริหารการศึกษาไปใช้ในการวิจัย และคาดว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการ ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สกลนคร และผู้สนใจให้สามารถปฏิบัติงานด้านบริหารได้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัญหาในการ ตัดสินใจสั่งการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1) เป็นการศึกษาเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนครเท่านั้น

2) เป็นการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้วิธีการตัดสินใจสั่งการตามแนวคิดของวิกเตอร์ เฮช.วรูม และฟิลลิป คับบลิว. เยตตัน (Victor H. Vroom and Phillip W. Yetton, 1973) ซึ่งเสนอไว้ 5 ลักษณะ คือ

- (1) ผู้บริหารตัดสินใจด้วยตนเอง โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่
- (2) ผู้บริหารตัดสินใจด้วยตนเอง โดยใช้ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ใต้บังคับบัญชา
- (3) ผู้บริหารตัดสินใจด้วยตนเอง โดยอภิปรายปัญหาร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นรายบุคคล
- (4) ผู้บริหารตัดสินใจด้วยตนเอง โดยอภิปรายปัญหาร่วมกับกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชา

(5) ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยผู้บริหารประชุมอภิปรายปัญหา ประเมินทางเลือกพร้อมกับกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน แล้วตัดสินใจโดยใช้ความเห็นสอดคล้องกัน

3) ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามภารกิจในงานบริหารการศึกษา 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่ทำหรือปฏิบัติ
- 2) การตัดสินใจสั่งการ หมายถึง การเลือกแนวทางปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง จากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่หลาย ๆ ทางเลือกแล้วให้มีการปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้
- 3) พฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการ หมายถึง วิธีการตัดสินใจสั่งการที่ใช้ในงานบริหารของโรงเรียน โดยใช้วิธีการตัดสินใจตามแนวคิดของ วิกเตอร์ เฮช.วรูม และฟิลลิป คับบลิว. เยตตัน (Victor H. Vroom and Phillip W. Yetton, 1973)

4) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่

5) งานบริหารการศึกษา หมายถึง งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างกับชุมชน

6) ปัญหาและอุปสรรคในการตัดสินใจสั่งการ หมายถึง สิ่งที่ขัดขวาง หรือกระทำการตัดสินใจสั่งการไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ผลของการวิจัย จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการ ในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร

2) ผลของการวิจัย จะเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจสั่งการในงานบริหารการศึกษา และเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป